

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (ANO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 25

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

29 de junio — 29. junija 1989

OB LIPI SPRAVE

BESEDE O SPRAVI IZ GOVORA MARKA KREMŽARJA NA SPOMINSKI PROSLAVI V SAN JUSTU 25. JUNIJA

Pa tudi sprava, o kateri pišemo in govorimo v zdomstvu in v domovini, ni posledica kakih pogajanj ali dogovorov, temveč je sad združitve okrog vrednot.

V čudoviti lipi sprave, ki že mesec dni raste na ljubljanskih žalah, zato upravičeno gledamo simbol slovenskih vrednot, med katerimi se dvigata v vsej veličini svoboda in resnica. Ob njej se bo prav pojutrišnjem spet zbralo ljudstvo v počastitev spomina pomorjenih domobrancev in vseh ostalih žrtev komunistične revolucije. Smemo upati tedaj, da se bo krog tega starodavnega slovenskega simbola ponovno vžgal smisel za sožitje v svobodi in v medsebojnem spoštovanju, kar je bistvo resnične, velikodušne sprave. Tako se bo vrnil po dolgem obdobju zablod, nesporazumov in trpljenja v naš narod — mir.

Naravne vrednote, ki nas povezujejo, so namreč odsev absolutne Vrednote, ki je Vir vsakega miru.

Tega so se dobro zavedali ti naši rojaki, katerih spomin obhajamo. Darovali so življenje, ker niso marali zatajiti neodtujljive človekove pravice do svobodnega verovanja, mišljenja in odločanja. Vedeli so, da vodi osebnost zvestoba vrednotam do tiste skupne vrednote, ki je notranja in zunanja svoboda naroda. Vedeli pa so tudi, da jih vodi ista pot še naprej, do končne in edine neminljive Svobode.

Njihovemu zgledu se klanjamo in obljublamo, da bomo spomin nanje zvesto hranili v duhovni zakladnici naših družin.

„VETRINJSKIM ŽRTVAM“

Po telefonskem sporočilu iz Ljubljane je proslava za pobile domobrance v torek, 27. junija potekla izredno lepo. Okoli lipe sprave, ki še vedno stoji na žalah, se je zbralo nad 1.000 ljudi iz vseh treh Slovenij. Polno rož, sveč in trije veliki vencji — od katerih je na enem pisalo Vetrinjskim žrtvam — je dajalo primerno vzdušje spomina in počastitve.

Govorila sta organizatorja Stan-ko Klep, odvetnik iz Kranja in bo-rec NOB, Viktor Blažič, član SDZ,

ter vrsta pesnikov in pisateljev kot so Tone Pavček, Veno Taufer, Dane Zajc, Jelica Omerzel itd.

Te žalne slovesnosti so se poleg rojakov iz matične Slovenije udeležili tudi zastopniki Primorske in Koroške, pa tudi nekaj Slovencev, članov naše politične emigrantske skupnosti iz Argentine.

Približno istočasno pa je izšla prva številka novega neodvisnega časopisa Demokracija.

Sprava in demokracija hodita z roko v roki!

6. kongres Slovenske skupnosti

Slovenska skupnost je imela v mesecu maju svoj 6. deželni kongres v Boljuncu pri Trstu. Na njem je pregledala opravljeno delo zadnjih treh let in izvolila vodstvo za nadaljnje triletnje.

Kongres se je razvil v občinski dvorani France Prešeren, kjer je najprej mešani zbor Mačkovlje zapel tri pesmi, nakar je navzoče pozdravil deželni predsednik Marjan Terpin, v imenu krajevne sekcije pa Mahnič. Sledilo je izčrpno poročilo deželnega tajnika Iva Jevnikarja, v katerem se je dotaknil vseh dogodkov, ki jih je v tem času doživela slovenska manjšina v Italiji, in ukrepov, ki jih je Slovenska skupnost povzela za izboljšanje položaja. Govoril je o stanju priprav zakona za globalno zaščito, analiziral parlamentarne, deželne in evropske volitve, problem uničevanja Krasa z objekti, kot je sinhrotron, in o odnosih z ostalimi evropskimi manjšinami.

Popoldne se je razvila debata, v kateri so si prisotni osvetlili nekatere točke iz poročila in sestavili resolucijo, ki jih je kongres odobril. Te se nanašajo na štiri točke:

— zavrača predloge italijanske vlade o zaščiti manjšine, ker ne upošteva slovenskih potreb; zato pooblašča vodstvo, da pristojnemu ministru in drugim osebam predstavi zahtevo po korenitih spremembah zakonskega besedila;

— obvezuje strankino vodstvo, da za pobudo za sklicanje zborovanja slovenskih političnih predstavnikov dežele Furlanije-Juljske krajine;

— stranka naj se na vseh ravneh zavzema za zaščito kraške zemlje in gospodarskega napredka; v ta namen naj zahteva spremembo lokacije sinhrotrona, ki naj ne bo nameščen v Bazovici; naj zahteva revizijo gradnje novega goriškega upepeljevalnika v bližini Sovodenj in tudi spremembo lokacije poštnega centra za Trst;

— zaskrbljeno in prizadeto sledi razvoju v matični Sloveniji. Postavlja zahtevo po spoštovanju demokratičnih pravic, očiščenja ozadja Janševega procesa in zahteva enakopravnost slovenskih državljanov, da se smejo posluževati pravice do prostega in svobodnega zbiranja in združevanja.

Kongres je podelil tudi odličja osebnostim, ki so na različne načine sodelovale pri delu za slovensko manjšino v Italiji. Nekatera imena so našim bralcem bolj znana, npr. dr. Drago Štoka, pisatelj Boris Pahor, prof. Martin Kranner, Marija Ferletič, časnikar Saša Rudolf in Ivan Breclj, ki je dalj časa živel v Argentini. Poleg njih so prejeli odličje dr. Angel Cracina, Dalka Šturman, Olga Ban, Cveto Marc, Drago Petaros, Anton Bak, Just Colja in že pokojna Miro Gradnik in Gizela Benovel.

VINKO LEVSTIK IZ GORICE PO TELEKSU

Spreobrnjenje slovenske politike?

V Zagrebu so ustanovili novo stranko: Hrvaško demokratično skupnost (HDZ). To je v zadnjem času, po Hrvaški socialno liberalni zvezi, že druga stranka na Hrvaškem, ki z imenom poudarja svoj nacionalni okvir. HDZ je morala biti ustanovljena za zaprtimi vrati, tako rekoč ilegalno, ker je policija javni shod prepovedala. Predsednik je postal znani „Maspokovec“ iz 70. let prof. dr. Franjo Tudić. Vendar je takoj nato prišlo do razcepa znotraj iniciativnih članov HDZ, ker se nekateri ne strinjajo, da bi bil predsednik dr. Tudić. Tudićanovi kritiki hočejo celo v SZDL ipd.

V Ljubljani pa je 21. junija izšla že 4. številka neodvisnega časopisa Demokracija, ki ga izdaja Slovenska demokratična zveza. Medtem ko so zaradi finančnih težav prve tri številke izšle kot priloga v Gorenjskem glasu, pa je 4. številka že samostojno glasilo, ki je zaenkrat štirinajstodnevnik, jeseni pa bi naj postalo tednik. Svoje strani odpira vsem opozicijskim skupinam v Sloveniji. V zadnji številki je objavljeno tudi prvo nadaljevanje iz knjige Nikolaja Tolstojca Minister in pokoli, kjer je podrobno opisana vetrinjska tragedija.

24. junija bo v Mariboru tudi prvi kongres SDZ, ki bo hkrati prvi kongres kakšne opozicijske organizacije. Slovenska skupščina je po vojni sprejela tkim. vmesno sporočilo svoje skupine delegatov, ki raziskuje ozadje procesa proti četverici. V sporočilu je jasno rečeno, da je šlo za kršitev ustave. Tudi predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan se je na slovesnosti, ki so jo imeli komunisti v Tacnu, jasno zavzel za pomilostitev četverice. Že nekaj dni za tem pa je predsedstvo SFRJ že četrtič zapored zahtevalo predsedstva Slovenije po pomilostitvi. Predsednik SZDL Jože Smole je zato 22. junija zagrozil predsedstvu Jugoslavije, ki odločno ignorira zahteve slovenskega vodstva po pomilostitvi četverice, češ da bo slovenska

DVOJEZIČNA ŠOLA NA KOROŠKEM

V zvezi z ustanovitvijo dvojezične konfesionalne privatne ljudske šole Mohorjeve v Celovcu je prišlo v zadnjih tednih do napetih diskusij. Vzrok različnosti mnenj je bila prepoved, ki jo je izrekel poslovodni predsednik Deželnega šolskega sveta za Koroško, dv. sv. Karl Kircher.

Prepoved ni bila zakonita in je bila predmet priziva, potem ko je Mohorjeva prijavo o ustanovitvi šole precizirala glede na jezikovno obliko. V svojih izjavah sta to razjasnila tako Zvezno ministrstvo za pouk, umetnost in šport kakor tudi prejšnji deželni glavar dr. Peter Ambrozy.

Zadnji možni termin za prepoved šole z odlokom s strani Deželnega šolskega sveta za Koroško je bil 4. junij 1989. Ker so potekali vsi roki za pravne pomočke, za nemoteno delovanje dvojezične konfesionalne privatne ljudske šole Mohorjeve ni več nobenih ovir. Poučevali bodo približno v istem obsegu v nemščini in slovenščini, nudijo tudi zavetišče. Prijave za 1., 2. in 3. šolsko stopnjo že sprejemajo.

Za ravnateljico te šole je bila določena Marica Hartmann-Tischler.

Pri tem lahko še omenimo, da je bilo v mesecu maju na Plešivcu srečanje učiteljev dvojezičnih šol. Udeležili so se ga tudi veroučitelji in vzgojitelji dijaških domov. Razpravljali so o problemih, ki jih imajo na šolah.

politika morala zato sama izvršiti določene ukrepe.

Gre seveda za doživljanje dvojnega poraza slovenske politike. Prvič, sama je aktivno sodelovala pri celotnem procesu proti četverici ter si s tem zadala smrtni udarec v očeh slovenske javnosti; in drugič, ponižuje se v Beogradu s tem, da v nedogled prosjači za pomilostitev oseb, ki jih je sama spravila v zapor, in tako še bolj smeši svojo pozicijo nasproti nepopustljivemu zveznemu gospodarstvu.

Najnovejši izjavi Kučana in Smoleta pa že velja razumeti kot predvolilno kampanjo pred svobodnimi volitvami prihodnje leto, saj so komunisti na Poljskem doživeli strahoten poraz.

V Beogradu pa se nadaljuje brezumno pljuvanje po Sloveniji. Medtem ko so srbski časopisi prepolni grobih izmišljotin na račun Slovencev, se je pred beograjskim vojaškim sodiščem končal monstrozni proces proti devetim vojakom, ki so bili obtoženi terorizma — „poskusa požiga slavnostne dvorane“ na beograjski vojaški šoli, obsojeni — pet Albancev, trije Hrvati in en Slovenec — so na osnovi popolnoma skonstruiranih obtožb dobili drakonske kazni po tekočem traku. Medtem pa so Srbi

v velikem pričakovanju slavja na Kosovem polju ob 600-letnici kosovske bitke, za katerega napovedujejo čez milijon obiskovalcev.

V Beogradu je odstopil predsednik jugoslovanske mladinske organizacije Slovenec Branko Greganovič, ker ni mogel več zdržati pljuvanja po Sloveniji. Povod je bil govor „predsednika kosovske mladine“, ki je povsem v promiloševičevem slogu obtoževal Slovenijo vsega najhujšega. Tako jo je v Beogradu skupil tudi mladi Mariborčan Greganovič, ki je veljal za izrazito projugoslovansko usmerjenega.

Zapletlo se je tudi pri organizaciji komemoracije za pobile domobrance, ki bo 27. junija na ljubljanskih žalah. Policija je od organizatorja pismeno zahtevala, da se izruva mesec in pol stara „Lipa sprave“. Komunisti bi še kar naprej radi uničevali življenje — če ne ljudi, pa slovenski nacionalni simbol — „Lipo prave“. Uradni venci, ki bo položen k „Lipi sprave“ v spomin pobitim domobrancem, bo daroval v imenu Slovencev v svetu Vinko Levstik, eden izmed vrnjenih iz Vetrinja.

Na vencu bo pisalo: „Slovenija v svetu — 1945-1989 — vetrinjskim žrtvam“.

24. študijski dnevi „DRAGA 89“

Trst, 1., 2. in 3. septembra 1989

Park Finžgarjevega doma, Opčine, Narodna ulica 89

Petek, 1. septembra 1989

ob 17.00 Predstavitev letošnje DRAGE

ob 17.30 O PROBLEMIH IN REŠITVAH V MULTIKULTURNIH DRUŽBAH
Pogled iz širokega sveta na problematiko, ki zadeva tudi Slovence: kulturni in jezikovni pluralizem.
Po predavanju diskusija in družabnost.

Sobota, 2. septembra 1989

ob 16.00 Slovesna otvoritev, nato: MANJŠINA — ŽRTEV I. DEOLOŠKIH BOJEV?
Skupina zamejskih kulturnih delavcev v pluralističnem razgovoru o dosedanjem prevladovanju ideologije v zamejskem dogajanju.
Sledi diskusija.

Nedelja, 3. septembra 1989

ob 10.30 VIZIJE IN MEJE NARODNE SPRAVE

Žareč problem narodne sprave, ki naj bi vzpostavila most čez prepad revolucije, v novi in doživeti osvetlitvi.
Po predavanju diskusija.

ob 16.00 SLOVENIJA MED EVROPO IN BALKANOM

Slovenska pomlad, Majniška deklaracija 1989, napetost v jugom, pravica do odcepitve v predavanju, ki bo pomenilo poseg v osrčje slovenske narodne problematike.
Po predavanju diskusija, zaključek, družabnost.

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri na prostem.

Srečanje evropskih krščanskih demokracij

Pod okriljem „Zveze evropskih krščanskih demokracij in ljudskih strank“ (UEDC-PPE) se je zbrala dne 19. maja v Barceloni njena Stalna komisija za zunanjo politiko, ki jo sestavljajo delegati vseh včlanjenih strank.

Kot redna članica Zveze je bila tudi tokrat povabljen na srečanje Slovenska ljudska stranka, ki ima svoje predstavništvo v emigraciji. Zastopal jo je njen podnačelnik za Kanado dr. Peter Klopčič, ki deli skrb za mednarodne zveze s prvim podnačelnikom stranke dr. Ludvikom Pušem.

Slovenski delegat je ob tej priložnosti poročal o stanju v Jugoslaviji in podal pregled slovenskih teženj z ozirom na kritično situacijo, ki vlada v Sloveniji. Njegov pregled je bil spremljen z zanimanjem in odobravanjem.

Poleg zastopnikov vseh krščansko-

demokratičnih in ljudskih strank iz Zahodne Evrope so bili prisotni na zasedanju komisije tudi nekateri predstavniki sorodnih političnih organizacij Vzhodne Evrope, ki podobno kot SLS zaradi totalitarnih režimov v domovini ohranjajo svoja zastopstva v emigraciji. Tako je predstavljala Madžarsko ga. M. Andreas, Češko g. J. Vrzala, Slovaško dr. F. Braxator, Litvanijo A. Venkus. Redni poljski delegat in predsednik srednjeevropske zveze KD dr. Sieniewitz, ki je preje nekajkrat zastopal tudi slovenske interese, je bil tokrat zaradi boleznih odsoten.

Po končanem zasedanju je bila priložnost za osebne razgovore med delegati, kjer je bila ponovno dana možnost za osvetlitev slovenskega vprašanja.

-p. t.

O pismu z napačnim naslovom

Še preden se je tov. Armando Blažina vključil v polemiko, nastalo po objavi mojega intervjuja z Majdo Sosič, predsednico društva Triglav v Buenos Airesu, bi se bil moral pozanimati za nekatere stvari. Ker tega ni storil, je ves prvi del njegovega pisma naslovljen na povsem napačen naslov. Po polemiki z Majdo Sosič zaradi njene izjave, da se Primorci obračajo po vetru, se namreč njegova ost menadoma obrne in začne njene izjave pripisovati kar meni. Na koncu prvega dela pa vso stvar celo konča s tole nepreverjeno ugotovitvijo: „O tem bi moral premisliti tov. Marko Jenšterle, ko je izbral naslov za prispevek v Delu, in ne bi smel a priori žaliti dela slovenskega naroda...“ Da bo jasno: vse članke iz Argentine (torej tudi ta intervju) pošiljam brez naslovov, opremljajo pa jih v redakciji. Toliko za pojasnilo, hkrati pa bi rad dodal, da je naslov (kdorkoli ga je že izbral) vzeti iz intervjuja in je popolnoma ustrežen. Tov. Blažina pa prosim, naj v naslednjem pismu natančno pove, v katerem od vprašanj sem zalil del slovenskega naroda. Sicer pa upam da je po objavi drugih pisem (predvsem odgovora večje skupine Primorcev iz Triglava) že spoznal, da gre v polemiki za veliko hujše stvari in ne samo za izjavo o obračanju po vetru.

V zvezi z njegovimi pripombami o mojem pisanju o Slovencih v Argentini pa predvsem tole: odkar sem dopisnik, sem pozornost posvečal vsej slovenski emigraciji v Argentini in tako bom delal tudi v prihodnje. Če pa pisanje o povojni emigraciji bolj odmeva kakor pisanje o predvojni, sta za to predvsem dva vzroka. Prvi je, da je bila ta stran Slovencev v domovini doslej uspešno zamolčana in je zato zdaj zanje posebno odkritje. To je mogoče videti tudi iz izjemne publicitete, ki sta je bila v zadnjem času v Sloveniji deležna dva obiska predstavnikov iz njenih vrst: kiparja Franceta Ahčina in predsednika Slovenske kulturne akcije Andreja Rota. Dejavnosti slovenske povojne emigracije v Argentini je vsekakor močnejša od dejavnosti predvojnne in nikakor ne nameravam zmanjševati njenega obsega samo zato, da bi v Sloveniji nastal vtis nekaknega navideznega ravnotežja. Hkrati pa vso pozornost posvečam tudi dejavnosti predvojnne Slovencev. Pri tem z veseljem opažam, da tudi na tej strani prihaja do pomembnih premikov, o katerih sproti poro-

čam. V Sloveniji je dolga leta prevladovalo mnenje, da sta obe skupnosti povsem ločeni, kar sploh ni res, saj sta na področju ohranjanja slovenske zavesti in jezika že v preteklosti večkrat zgledno sodelovali; o tem bo vsekakor treba spregovoriti v enem od naslednjih zapisov.

Sedanji spor v Triglavu za tukajšnje razmere ni nič novega, saj je bil znan že pred objavo intervjuja. Prvič pa je bil predstavljen slovenski javnosti.

Tov. Blažina mi na koncu pisma očita „nepokrivanje“ podelitve visokega jugoslovanskega priznanja Jožetu Viktorju Samcu, pa ga moram spet opozoriti na dve stvari. Prvič, da me sedanje vodstvo Triglava vztrajno ne obvešča o svojih prireditvah. Ne obvešča me celo o takšnih stvareh, kot je bil znani sklep o prepovedi vstopa Albertu Čuku v Triglav zaradi pisma, objavljenega v Delu. Zanj sem zvedel drugje. Enako je bilo z nastopom Ribniškega okteta in podelitvijo omenjenega priznanja. Ta ignoranca pa ne velja za prireditve, ki jih v Triglavu pripravljajo skupina, ki je z vodstvom v sporu, kot tudi ne za druga slovenska društva v Buenos Airesu. O gostovanju Ribniškega okteta v Argentini sem sproti poročal, najbrž pa je obema jasno, da vsak nastop v naših klubih v Buenos Airesu ne zahteva posebne objave. In spet moram tov. Blažino demantirati, ko pravi, da je bila „podelitev visokega jugoslovanskega priznanja zame nepomembna“. Prav narobe, ko sem zanj zvedel (naslednji dan), sem o tem kot skupni dopisnik Tanjuga in Dela nemudoma poslal poročilo za Tanjuga, saj menim, da stvar ni pomembna samo za Slovenijo. Za to, da poročilo potem iz Beograda ni šlo naprej (ozirova če je, pa slovenski mediji niso objavili), žal ne morem več odgovarjati.

**Marko Jenšterle, Buenos Aires
DELO, 10. 6. 1989**

LJUBLJANA — Voznja na cestah je porazna, so izrekli slovenski javni tožilci, ki pregledujejo vzroke prometnih nesreč. Največ nesreč povzročijo vozniki osebnih avtomobilov, nato vozniki koles s motorjem, motornih koles in tovornjakov. Vzroki so največkrat zaradi neprimerne hitrosti, neupoštevanje prednosti, nepravilno prehitvanje, vožnja po napačni strani ceste in vinjenost.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Nahajamo se v prehodnem času. Hitrost dogajanja je temu primerna, in tako se dogaja, da je količina in kakovost novic večja, kot pa jo prenese naš tedenski komentar. V takih okoliščinah ima pisec vedno težave, kaj naj vključi in kaj naj pusti ob strani. Neke vrste „avtocenzura“, ki je nevšečna in neljuba. Po tem uvodu, ki je neke vrste prošnja za odpuščanje kajti preveč stvari manjka v tedenskem pregledu, se osredotočimo v točkah, problemih bodoče peronistične vlade, ki skoro, skoro, že nastopa.

BREZNO JE GLOBLJE

Vedno od daleč stvar izgleda drugačna kot od blizu. To se je zgodilo tudi Menemu in njegovi ekipi. Vedeli so, da je gospodarski položaj obu-

pen. A obup presega vsako pričakovanje. Vedno nova odkritja jih vodijo do prepričanja, da bo stvar težka, težja kot so sanjali v najhujših sanjah.

Dejansko je v blagajni borih 140 milijonov dolarjev razpoložljivih za vse, kar država potrebuje. To pa v Argentini predstavlja komaj kritje za potrebe dveh kratkih tednov. In potem? Bo medtem kaj dotoka svežih deviz? Dejansko se država na haja na pragu popolnega nesolventnega stanja, ko tuje finančne ustanove lahko razglase njen „konkurz“, in vsaka tuja država more zapleniti argentinske ladje, letala, izvozne pošiljke, itd.

Logično je, da do tega koraka ne bo prišlo. Nastop nove vlade tudi zunaj mnogo pomeni. V teku so pogovori, da naša država celo prejme

nova posojila, ki ji bodo olajšala to prvo dobo izvedbe novega gospodarskega načrta. Vzporedno pa bodo prvi ukrepi ojačili zaupanje domačih in tujih podjetnikov, vsaj tako upa vlada. Namen je določiti enotno razmerje tuje valute, doseči omenjena posojila, dostojno zvišati tarife, ki so izredno zaostale, „kreativno“ preusmeriti davčno dejavnost, refinancirati zunanji dolg in po prvem „notranjem“ udarcu počasi zboljšati stanje zlasti najnižjih slojev, medtem ko se bo strogo omejil državni izdatek, zlasti po sredstvu privatizacije raznih državnih deficitnih podjetij.

Da pa je do slične formulacije prišlo, e bilo treba prej vzpostaviti mir na notranji fronti. Preveč ekonomistov in preveč idej je bilo med samimi peronističnimi vrstami. S tem je Menem računal ob prvih imenovanjih. Ko je bil Miguel Roig postavljen na čelo gospodarske ekipe, je bilo mnogo zamere. Vendar, Cavallo je bil postavljen v zunanje ministrstvo. Guido Di Tella je bil nameščen kot podminister, in njegov načrt ni sovpadal z Roigovim. Minister je bolj podjetnik kot pa ekonomist. Vlada je primanjkoval strokovnjak-technik, ki bi podprl celotno izvedbo „podjetniškega“ načrta.

Izid, ki ga je Menem iznašel, je izredno eleganten. Di Tella je poslan kot poslanik v Združene države. Dva ekonomista na dveh najvažnejših mestih: na kancelerstvu in v Washingtonu — dva ekonomista, ki ne delata zgage doma. In še, podministrstvo, kamor je Roig postavil najboljšega strokovnjaka velepodjetja Bunge y Born (Osvaldo Ferreres). Soglasje doma je sedaj popolno.

LIBERALCI NA PLAN

Celoten načrt je seveda precej liberalno pobarvan. To ni vseč delu peronizma, zlasti ne v vrstah renovacije, a trenutno je prestiž Menema tolikšen, da se mu nihče ne upa zoperstaviti.

Da je slika popolna: Kmalu zatem, ko je bil mladi liberallec Albamonte imenovan za državnega tajnika za notranjo trgovino (ključen položaj kar se tiče cen in prekupčevanja), je Alvaro Alsogaray sprejel mesto „osebnega zastopnika“ novega predsednika za vse, kar se tiče zunanje dolga. Alsogarayev prestiž je velik, in Menem upa, da bo odločilno vplival prav v refinanciaciji, ki jo nameravajo. Za tem pa je bila še Alsogarayeva hči, premagana kandidatinja za senatorsko mesto, imenovana na čelo državne telefonske družbe. In končno liberalni ekonomist Javier

Slovenščina - moj jezik

VEČ ALI MANJ

Koliko lažje je delo po dobrem pospravljanju! Ko počistimo police, zavržemo ostanke nepotrebnih odrezkov in zastarelih vzorcev, nas urejen prostor vabi k plodnemu delu. Tako je tudi pri pogovoru in pisanju. Odložimo se, da ne bomo več ljubkovali nepomembnih besed in fraz, ki nam navadno nič ne povedo, ampak se samo del naših krajevskih navad. V običevanju z rojaki iz širšega kroga pa so napota, zadrega in ovira pri tekočem razumevanju.

Kako bi shajali brez izraza „več ali manj“? Kdo ve, kaj pomeni? Menim, da je najbolj verjetno znak, da ne mislimo slovensko. Če bi jo naši ljudje odločno črtali iz svojega besednjaka, bi se za velik korak povrnilo k tistemu čistemu pogovornemu jeziku, ki so ga naši starši prinesli od doma in ki nas družijo z vsemi drugimi skupinami naših rojakov po svetu, najbolj pa z onimi doma.

Vsak otrok ve, kaj besede te fraze pomenijo. A izraz sam je navadno nejasen.

S tem se več ali manj dobro zasluzi. Zakaj nisi bolj odkrit? Večkrat se dobro zasluzi, precej dobro se zasluzi, navadno je dober zaslužek, še kar dober... — brez konca primerov moremo naštet, vsak malo drugače približa oceno „dobro“. Ta-

ko je naš odgovor bolj odkrit, jasen in neprimerno bolj slovenski.

Stric je več ali manj zdrav. — Kdo sploh verjame, da je stric zdrav! Takšna ocena zdravja skriva v sebi vse druge možnosti: da stricu sree nagaja, da ga živci ne ubogajo, da ima slabo prebavo, da skoraj nič več ne sliši da si domišlja. Zakaj ne odgovorimo nekemu, ki se za stričevo zdravje zanima, lepo naravnost: „Le-dvice mu prav ne delajo, na levem očesu se mu pa mrena dela.“ Kadar bo pozneje tisti strica srečal, ga bo vprašal: „Stric, kako pa kaj vaše levo oko?“ Dobro se bo zdelo stricu, da se nekdo zanima zanj, pa še en brezmiselni „več ali manj“ se bo umaknil iz naših površnih pogovorov.

Ta fraza je navadno samo mašilo. Kadar kdo pripoveduje daljšo zgodbo in vmesne odmore napolnjuje z „e-e-é“, mu kmalu kdo od zaupnih prijateljev namigne: „Veš, se ne sliši lepo.“ Tudi sam morda opazi in poišče kaj drugega. Verjetno kaj enakoo nepomembnega: „Kaj sem hotel reči.“ „Kako bi rekel“. Ko pa pri-jadra do „več ali manj“, se zadovoljno zasidra: „To, to! To bo dobro: vedno napolni, nikdar ne spremeni pomena. Odlično!“ Uboga slovenščina bo pa zopet dobila grdo prakso.

M. A.

BORUT MEŠKO in IVO ZAJDELA
Mladina, št. 21, Ljubljana

Domobranska grobišča

Medtem ko se je v Londonu pripravljaval sodni proces proti zgodovinarju in publicistu grofu Nikolaju Tolstoju, ki se bo začel 6. junija na High Court, so v Kočevskem Rogu konec maja zmagovalci druge svetovne vojne praznovali. Na Bazi 20 so predali svojemu namenu multivizijski gostinski objekt. Predsednik slovenske dežele je ob tej priliki posebej poudaril, da se je na Rogu rojevala ideja o suverenosti slovenske oblasti, o kočevskem zboru, o bodoči federaciji, o naši vojski itd. V neposredni bližini gostinskega objekta pa se je junija 1945 zgodilo še nekaj: zadnje dejanje državljanske vojne.

Začetek...

Da je v Sloveniji v letih okupacije 1941-45 divjala državljanska vojna, ni potrebno izgubljati besed. Resda nekateri še živijo bojeviti komunisti iz tistega obdobja tega danes ne priznavajo. Govorijo o revoluciji in revolucionarnih pridobitvah, v njihovem besednjaku pa pojem državljanske vojne nima domicila. Toda intencija je povsem logična: državljanska vojna, glede na njen izid, v jakobinski tradiciji ne predstavlja apriornega pozitivnega dejstva, kakor to velja za „revolucijo“. Tako so po zadnji vojni morali ljudje, v skladu z boljševiškim „preoblikov-

njem slovenskega narodnega značaja“ (Kočbekov izraz), prevzeti in živeti pridobitve prevrata: komunistično diktaturo, v kateri je politično združevanje, ki ni prežeto z vsakokratno enotno ideologijo in celo v nasprotju z njo, izredno tvegano početje. Od spomladi 1945. leta pa še posebej. Ravno za dosego cilja je bilo potrebno preganjanje in v mnogih primerih tudi fizično odstranjevanje političnih nasprotnikov, ki so tovrstnemu „preoblikovanju“ z vsemi sredstvi nasprotovali.

Začetki segajo že v prvo leto vojne, ko je decembra 1941. leta vodstvo OF včlanjenim skupinam sporočilo dodatno točko svojega programa: kogarkoli, ki bi se borili proti okupatorjem izven OF, je treba imeti za petokolonaša in izdalca ter ga likvidirati. Komunistični voditelji s tem niso razglasili samo svojega monopola na odpor proti okupatorju, temveč so že prej ukazali ubijati ljudi, ki niso imeli noben zveze z okupatorji, pač pa bi proti njim utegnili organizirati odpor, nad katerim KP ne bi imela nobene kontrole. Po-zimi 1941-42 so likvidatorji, organizirani v partijski tajni policiji VOS (varnostno obveščevalna služba), ki jo je vodila tovarišica Zdenka Kidrič, v ljubljanski pokrajini ubili okrog tisoč ljudi. To so bili v glavnem predstavniki in simpatizerji Slovenske ljudske stranke (SLS), ki je bila

pred vojno najmočnejša stranka. Indikatивно je, da se vosovci z isto vnemo niso lotili niti enega predstavnika italijanske okupacijske oblasti.

Ljubo Sirc se začetkov državljanske vojne takole spominja: „Ker je skupina Pravda, ki sem ji med vojno pripadal, protestirala proti nemoralni dodatni točki programa OF, je bila v začetku 1942 izključena iz OF, medtem ko je bilo machiavellistično rečeno, da posamezniki ostanemo člani. Odpor proti komunističnim nakanam in ukanam je postajal vedno hujši in kazalo je, da bodo nekateri res začeli sodelovati z okupatorjem iz strahu pred komunističnim terorjem in iz obupa nad marksistično-leninistično taktiko neprestanih prevratov.“ Ker je sodeloval pri poskusih, organizirati združeno jugoslovansko legalno opozicijo, so ga komunistični voditelji na povojnem Nagodetovem procesu, ki ga je režiral tovariš Mitja Ribičič, obsodili na smrt, kazn pa so pozneje spremenili v dvajset let prisilnega dela. Pa Sirc ni bil nikakršen „belogardistični izdajalec“. Konec vojne je dočkal v partizanski uniformi 5. prekomorske brigade in artilerije 7. korpusa...

Geneza državljanske vojne, ki so jo zaostrovali voditelji KPS s svojimi izključujočimi odloki, je bolj ali manj znana. Vaške straže so nastale kot posledica prisilnih mobilizacij v partizane in stalinističnega terorja po vseh „osvojenega ozemlja“ ter povračilnih italijanskih represalij nad civilnim prebivalstvom, zaradi njihovega domnevnega sodelovanja s partizani.

...in konec?

V začetku maja 1945 se je, kot posledica končane državljanske vojne, proti severu valila velika množica beguncev. Cilj je bila seveda Koroška, ki so jo zasedli Angleži. Večje vojaške skupine so poleg Nemcev sestavljali Kozaki, ustaši, ljotičevci, domobranci, z njimi pa se je umkalo tudi precej civilistov. Šli so v dveh smereh: preko Ljubelja in Dravograda. Čez Dravograd so se v glavnem umikali Hrvati, ki jih je bilo okrog 200.000. Pri Dravi na Koroškem je val beguncev zadel prve oddelke britanske 8. armade. Vendar pa so krajevni britanski častniki dobili zapoved, naj za vsako ceno preprečijo, da bi te množice prešle čez reko. Pri Pliberku se je tem oficirjem posrečilo večino beguncev pregovoriti, da so se ustavili, čeprav bi si prehod lahko z lahkoto omogočili. Kljub temu je nekaterim močnim skupinam uspelo predreti redke britanske vrste in se jim predati. Ostale so zajele enote jugoslovanske vojske.

Tisti, ki so prihajali čez Ljubelj, so se 12. maja predali britanskim enotam. Te so jih nastanile v begunskem taborišču v Vetrinju na Koroškem. Vsega skupaj jih je bilo od 25.000 do 26.000, med njimi pa največ Slovencev, od tega okrog 12.000 domobrancev in 10.000 civilistov. Ostali so bili srbski (ljotičevi) protostovoljci in četniki. Po prihodu na Koroško so se predstavniki Narodnega odbora zahvalili angleškemu majorju Johnsonu za pomoč. Johnson, ki je bil vodja oddelka za razseljene osebe, se je zanimal predvsem

za nastanitev civilnih beguncev, posebej pa je poudaril, da za vojake ni pristojen. Ravnanje z jugoslovanskimi begunci in vojnimi ujetniki je namreč spadalo pod 5. britanski korpus, ki mu je kot delu 8. armade v zasedeni Avstriji poveljeval Charles Keightley. V času, ko so na Koroško prišle tudi prišle tudi jugoslovanske partizanske enote, ki so britanski vojaški upravi povzročale resne težave (vzpovedanje „nove oblasti“), so se med begunci razširile govorice o njihovem odhodu v begunska taborišča v Italiji.

Kupčija

Britanskim divizijskim poveljnikom je bil 17. maja 1945 izdan tajni ukaz 5. korpusa, da morajo vse jugoslovanske državljane, ki so na njihovem področju, čimprej izročiti partizanskim enotam. Povelje je podpisal brigadni general Toby Low, načelnik Keightleyjevega štaba. Dva dni kasneje, zvečer 19. maja, se je Low sešel s polkovnikom Ivanovičem, podpoveljnikom 3. jugoslovanske armade. Sporazumela sta se, da se bodo partizanski oddelki v prihodnjih dveh dneh umaknili južno od avstrijske meje. V zameno pa bo 5. korpus predal vse jugoslovanske državljane z zasedenega ozemlja, ki se niso bojevali na strani partizanov, in njihove somišljenike v taboriščih. Takoj po umiku partizanov s Koroške 24. maja 1945, so Angleži predali prvi transport iz Vetrinja jugoslovanske armadi. Je bilo to plačilo za Koroško?

Vsekakor je glavna odločitev o predaji ujetnikov padla 13. maja, ko

NOVICE IZ SLOVENIJE

VIPAVA — Vipavska vina bodo letos tudi na trgu Velike Britanije. Preko beograjskega podjetja Centrop in z znamko Alpe Juliana bo odšlo vsega skupaj 250.000 litrov cabernet sauvignona, merlota in chardonnaya. Iz Vipave izvažajo tudi druga podjetja, kot so Slovin in Vinag.

PORTOROŽ — Letališča v Sečovljah je od meseca aprila povezano z rednim poletom JAT (Jugoslovanski aero transport) z Beogradom.

LJUBLJANA — Eutelsat je kratica za Evropsko organizacijo za telekomunikacije prek satelita. Jugoslavija je že aprila 1987 podpisala in ratificirala konvencijo o ustanovitvi organizacije.

Ni pa še sprejela protokola o privilegijih in imunitetah Eutelsatovih uslužbencev, ki so podobni ugodnostim diplomatskega osebja. In zaradi tega še ne more uporabljati ugodnosti, ki jih nudijo zveze prek satelita. Poleg tega nujno potrebuje pomoč strokovnjakov organizacije za

González Fraga je novi predsednik Centralne banke, kar je ključno mesto vsega finančnega delovanja.

Spričo teh dogodkov se mora kdo čuditi veselju, ki vlada v Alsogarayevem taboru? Nekateri liberalci celo pretiravajo in že sedaj trdijo, da če propade Roigov načrt, je gotovo, da bo Menem imenoval Alsogaraya za gospodarskega ministra. Je zato te dni stari vodja objavil „svoj gospodarski načrt“, v katerem hvali oznanjene Roigove ukrepe, a obenem predstavlja svojo idejo in ukrepe, ki bi jih on podvzel, če bi bil minister?

Mnogo vprašanj, a premalo odgovorov, v trenutku, ko se v vrstah liberalne stranke poraja razkol. Niso vsi zadovoljni z ljubimkanjem med Alsogarayevo skupino in Menemom, in v vrstah stranke se napoveduje oster boj. Trenutno je formalna struktura stranke v rokah buenosaireskega poslanca (Federico Clérico), katerega podpira tudi polemična Adelina Viola. Alsogaray, ki je predložil ostavko na predsedništvo stranke, se sedaj pripravlja na boj, da „svoje“ ljudi postavi na to mesto. Bo tekma peljala k razkolu? Ni verjetno.

je britanski rezidenčni minister in politični svetovalec pri zavezniškem vrhovnem poveljstvu za Sredozemlje Harold Macmillan skrivnostno pripotoval v Celovec h generalu Keightleyu. Kajti 14. maja 1945, dan po Macmillanovem odhodu s Koroske, je general Brian Robertson, ki je bil glavni upravni častnik v zavezniškem poveljstvu v Caserti, dal 8. armadi ukaz, da je treba „vse ugotovljene jugoslovanske državljane, ki so se vdali in ki so služili v nemških oddelkih, razorožiti ter jih izročiti Titovim silam.“ Tak ukaz je preobrnjil vsa dotedanja navodila. Angleški ministrski predsednik Winston Churchill je namreč 9. aprila 1945 svojemu zunanjemu ministru naročil, naj 15. armadna skupina „jugoslovanske protipartizanske sile razoroži in pošlje v begunska taborišča, ker je edino taka rešitev možna.“ Macmillan je izkoristil svojo avtoriteto v vrhovnem štabu za Sredozemlje in ta ukrep izsilil od generala Robertsona.

Ozadje teh dogodkov se je zaradi nedostopnih arhivskih dokumentov začelo razkrivati šele pred nekaj leti. Ker so razprave Nikolaja Tolstojaja v angleški javnosti zbudile precej pozornosti, je britanska televizija BBC 2. januarja 1984 predvajala 23-minutni dokumentarni film z naslovom *Celovska afera*. V njem je skušala s prikazom dokumentov, s pričevanjem še živih angleških oficirjev, ki so morali sodelovati pri nasilnem izročanju in s pričevanjem treh rešenih srbskih prostovoljcev, ki žive v Avstriji, osvetliti dejanje izročanja jugoslovanskih beguncev in ujetnikov enotam jugoslovanske armade. (Se nadaljuje)

priključitev skupne jugoslovanske antene v srbski Ivanjici (še v gradnji). Eutelsat ima tri satelite: dva sta v orbiti nad Zemljo, eden pa bo kmalu izstreljen.

LJUBLJANA — Dohodki, prejeti v mesecu januarju, so bili v Sloveniji za 211 odstotkov višji od enega leta poprej. Zdaj je bil povprečni dohodek 1,34 milijona din; v drugih republikah Jugoslavije so bile povprečje precej višji: v Vojvodini je znašala 260%, v Makedoniji 240%, na Hrvaškem 234%, v Črni gori 231%, v Bosni in Hercegovini 229%, na Kosovu pa 209%. Mar so bili v drugih republikah pridnejši v zadnjem letu?

TRBOVLJE — Gradnja dveh 19-nadstropnih stolpnic je prevzelo podjetje Rudis. Delo bo sicer izvedel celjski Ingrad. Poleg te pogodbe iščejo dela tudi v Bolgariji, Iranu, Libiji in v Skandinaviji.

KRANJSKA GORA — Umetni sneg mislijo pripraviti na nekaterih delih ob vlečnicah, da si zagotovijo smučarje. Vlečnice v Kranjski gori lahko prepeljejo 15.000 smučarjev na uro, zato se jim spleča zagotoviti možnost razvedrila in športa. Nekateri sedežnice in vlečnice so odsulile, zato jih bodo tudi zamenjali.

LJUBLJANA — Telefonskih priključkov je zdaj 373.000 tisoč, neresenih prošelj je pa še približno 86 tisoč. Letos bodo napeljali kabla z optičnimi vlakni, ki omogočajo 7.000 istočasnih telefonskih kanalov. Kabla bosta povezovala Ljubljano z Zagrebom in preko Gorenjske z Avstrijo.

UMRLI SO OD 3. do 8. maja 1989:

LJUBLJANA — Franc Virnik, 85; Pavle Stefančič; Francka Urbar; prof. dr. Ivan Vizovišek; Terezija Židan; Ivana Kralj roj. Gregorič; Avrelija Ozimek roj. Tavželj; Slavka Kordeš roj. Božič; Elica Kovačević roj. Štedelj, 69; Frančiška Verovšek roj. Čenovar; Vida Jerina, 79; Ciril Sitar; Frančiška Zevnik roj. Nose; Marija Marinšek; Jelka Oražem roj. Ham; Rudi Grošelj, 77; Anton Konstanjek, 75; Francka Godec (Zorgova); Gabrijela Svetlič roj. Zupan; Heda Orehek roj. Kovačič, 84; Marjan Dragar; Breda Rožkar roj. Vakselj; Gizela Godina; Terezija Skušek; Olga Brezovšek roj. Kranjc; Marija Plahutnik Roh roj. Hribšek; Jože Kramar, 82; Angela Gale; Franc Velik; Amalija Ogrine roj. Nežmah, 80; Marija Cimperman; Mara Jerovec roj. Gorjup; Emil Soklič; Karmelca Vertačnik, 82; Anica Hren; Ivanka Behč roj. Oven; Pepca Kladnik roj. Seštir; Gabrijel Zupančič; Anica Pirč roj. Medved, 83.

RAZNI KRAJI — Zora Jelovšek, Laško; Osvalda Likovnik, Celje; Viktor Kravavanja, Cerkljica; Jožeta Koci, Smartno pri Litiji; Slavka Mlakar-Privšek, 97, Kranj; Ana Prešček, Mengeš; Antonija Žilavec roj. Sotlar, 77, Eggol-

Svet slovenske žene

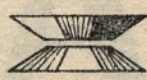
Zvezi slovenskih mater in žena je urednik Svobodne Slovenije odmeril „tiskovni prostor“, kjer naj bi se oglašale občasno naše žene in objavljale svoje misli, verske in politične težnje, leposlovna dela, opazovanja s potovanj in podobno. Vse kar jo zanima ali bi morala vedeti slovenska žena, ki želi spoznati dogodke s svojstvenega gledanja.

Upravi Svobodne Slovenije pa se zahvaljujemo za pozornost.

Odbor Zveze slovenskih mater in žena

Naš žalni mesec je junij! Spominjamo se poboja 1. slovenske vojske — domobrancev — in drugih žrtv komunistične revolucije. Brez sode so padali v jame in brezna s svinčeno kroglo v tilniku — po nečloveškem mučenju — od brata Kajna... V zgodovini bo zapisano: okrog 11.000 — huda resničnost.

Enajstičič in še več; pa so za njimi zajokala srca mater in žena. Kdo more pozabiti prve, negotove novice o vračanju domobrancev, ki so prišla v taborišče! Kdo more pozabiti

SLOVENCİ V ARGENTINI

Osebnosti

Smrti: V Hurlinghamu je umrl 22. junija Fran Mohar. V mestu Trancas v Tucumanu je umrl 21. junija Jože Muhič v 65. letu.

Naj počivata v miru!

OČETOVSKA PROSLAVA

Na očetovski dan v nedeljo, 18. junija se je tudi mladina Slomškovega doma spomnila svojih očetov in starih očetov. Po nedeljski maši je bila v dvorani prisrčna proslava, ki so jo pripravili šolski otroci pod vodstvom svojih učiteljc ter fantje in dekleta. Gospe iz šolskega odbora pa so sodelovale s pogostitvijo. Kako se ne bi naši slavljenci dobro počutili ob toliki pozornosti! Uvodno besedo je spregovoril predsednik Doma Marjan Loboda. Poudaril je misel, da prav v današnjih težkih časih potrebujemo očete, ki zaupajo vase in v božjo pomoč, in v trdni povezanosti med seboj bomo lažje prebrodili težave, ki nas tarejo. Svoja voščila so podali najprej malčki iz vrta, nato pa v pesmi in besedi vsi razredi Slomškove šole. Z lepo podanim voščilom sta nato pozdravila očete in stare očete Gizela Potočnik in Ivan Hrovat. Tesnobne sodobnih očetov je lepo ponazorila Minattijeva pesem Oča, ki jo je predstavil arh. Jure Vombergar. Iz argentinske pesnitve Martín Fierro v prevodu dr. Tineta Debeljaka je zatem Tone Rode sijajno podal odlomek, izredno primerno za to slavlje, ko oče daje sinu svoje nasvete. Pesem Kol'kor kapljic, tol'ko let je pa nato popeljala vse navzoče v veselo družabnost, ki se je pri pogrnjenih mizah in nevezanem razgovoru še lepše razvila.

DOMOBRAVSKA PROSLAVA

„Spomin, ki je živ, je rodoviten!“

To je bila zaključna misel iz govora pok. pisatelja Karla Mauererja,

sheim; Betka Benčina roj. Godina, Blejska Dobrava; Jernej Ozis, Laško; Adolf Rabič, Aeharje; Fric Lavtižar (Znidarjev tata), Kranjska Gora; Ivan Putnik, Zalec; Stane Lončar, 76, Dob; Angela Štajnjpihler, 72, Celje; Karmen Zerjav, Maribor; Marija Kuder roj. Mesarič, 64, Celje; Marija Zobec roj. Merhar, Blate; Martiln Turk, Podčetrtek; Jože Ravnhar, Brežice; Franja Dobivčnik, Vrhnika; Marija Cerar, 83, Brdo; Rudi Černigoj, 79, Celje; Jože Avsec, Senožeti; Valentij Povirk, 88, Zagorje ob Savi; Antonija Ambroz, Kamnik; Marija Vidic roj. Strah, Sostro; Marija Rudolf roj. Kobal, Črni vrh; Ladislav Furlan roj. Unbar, Mojštrana; Ciril Novak, 86, Brezovica; Rajko Pavlovič, Mengeš; Dušan Furlan, Trst; Rudi Španzel st., Zabukovica pri Zalcu.

ki smo ga poslušali na Domobranski proslavi v soboto, 24. junija. In da je spomin na naše junake res rodoviten, smo dokaz prav mi, ki že 44 let s svojim življenjem in delom izpričujemo pravilnost borbe naših vojakov proti brezbožnemu komunizmu. Lepa udeležba rojakov iz vseh generacij je potrdilo, kako se zavedamo te resnice in poslanstva pričevanja, ki so ga nam zapustili pobiti domobranci. Izredno učinkovit avdiovizual je prepričljivo prikazal našo zgodbo, starejšim v opomin, mlajšim pa v pouk, da bodo lažje razumeli, zakaj niso bili rojeni v Sloveniji. Ob zvoku domobrantskih koračnic so nato otroci s prižganimi svečkami načelovali spreved k Slovenskemu križu na vrtu Slomškovega doma, kjer je župnik Jože Škerbec vodil molitve za pokojne. Svečke okoli križa so tudi v navzočih vžgale plamen domovinske ljubezni, ko je kot iz enega grla zaorila tista večno lepa Oče, mati...

Praznovanja 80-letnice msgr. Marcónija se je udeležilo tudi lepo število Slovencev s svojimi narodnimi nošami, med katerimi je veliko pozornost vzbujala celotna družina Janeza Kržišnika, kot pogumni zastavonoša pa je bil mladenič Ivanko Poberšnik. Tudi nekaj Italijanov je bilo v narodnih nošah, ni bilo pa opaziti ne Hrvatov, Poljakov, Portugalcev in Špancev, ki so bile nekoč tudi močne skupine.

Da je tudi argentinski narod hvaleen svojim dobrotnikom, je pričala nabito polna katedrala, kjer je slavljenec opravil sveto daritev ob somaševanju desetih župnikov. Med mašo je pel sanhuški slovenski mladinski pevski zbor pod vodstvom dirigenta Andreja Selana, kakor tudi italijanski. Po opravljenem mašnem opravilu je msgr. Casaroli prebral čestitke sv. očeta.

Po mašnem slavlju je sledilo kosilo v lepo pripravljeni dvorani. Takoj, ko smo stopili v prostorno farno dvorano, je vzbujal pozornost lepo okrašen scenarij, delo Toneta Oblaka st. in njegovih sodelavcev, saj so prejšnjo soboto delali do poznih jutranjih ur. Slovenci smo bili deležni še posebne pozornosti, saj so nam rezervirali omize tik ob glavni mizi. Po pozdravnih besedah napovedovalca je stopila na oder predsednica Našega doma Pavla Lipušček, se slavljenju zahvalila v imenu slovenske skupnosti za vse usluge, mu čestitala in želela še veliko let plodnega življenja. Nato so sledili še ostali pozdravi zastopnikov, ustanov in organizacij. Ob tej priliki je bila izdana tudi brošura, ki opisuje mno-

dopustu, k slovenskim domobrancem in doživel to strašno predajo,“ sta dodali materi iz Štajerske in Gorenjske. V dno srca prizadete iz vseh krajev skupaj v skupni usodi naproti... Dobro, preproste slovenske matere so sprejele nov križ!

V rahlem upanju, da so te strašne novice le pomota, so hodile v kapelo ob vsaki uri k Bogu in Materi božji po pomoč in priporočale z brezemno ljubeznijo svoje Janeze, Francete, Jožete, Vinke... Andreje in še in še... brez srda in iht. Vdano so ponavljale: „Zgodi se Tvoja volja,“ tako kot domobranci!

V Sloveniji — doma pa je Kajm nadaljeval in se znašal nad dekleti, materami in breznam, jih zapiral in vozil na prisilna dela, ne glede na otroke, ki so ostali sami. „Kamenje sem tolkla in premišljevala, kje sta moja fantka. V kopalkah sem jih pustila, saj sem šla samo na zaslisanje,“ je pripovedovala znanka ne dolgo tega, ker se vsega še dobro spominja: Dolga leta je še v sanjah trpela...

Med prvimi žrtvami pa so bile družine. Takoj, ko so pričeli z revolucijo, so pomorili družine: Očete, matere in otroke. Tudi vrtnjeni skupaj s civilisti so bili dojenčki. Slovenski Herod dvajsetega stoletja je hodil po dvorišču v Teharjah...

Darovali so v tiskovni sklad Svobodne Slovenije

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: N. N., Buenos Aires, 20 dolarjev; N. N., Carapachay, A 1.000; N. N., Salta, A 500 in N. N., Bariloche, 100 dolarjev.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Uprava Svobodne Slovenije

goštevila dela slavljencea. Najbolj izrazita so: ustanove kot farni kolegiji, podružnice, razne socialne ustanove ne samo v svoji fari temveč po celi škofiji, največji spomenik pa si je postavil z ustanovitvijo škofijskega kolegija pod geslom: „Hombre nuevo para Dios y la Patria.“ (Novi človek za Boga in za domovino)

Po dobro pripravljenem kosilu je stopil slavljenec na oder pred številne goste, bilo jih je čez desetsto z zastopstvom poleg cerkvenih avtoritet tudi županstva, policije, vojaških in provinčijskih zastopnikov, se zahvalil posameznikom in ustanovam, ki so mu pomagale pri njegovem delu. Tudi naš Slovencev se je spomnil, rekoč: „Že večkrat sem na župijskih, občinskih in škofijskih sejah poudarjal, da imajo veliko za sluge za duhovno preobnovo naše fare Slovenci, ki nas s svojim zglednim življenjem spodbujajo... In proti koncu svojega govora se je ponovno povrnil k nam, „...in v teh tako težkih časih za našo domovino ne obupajmo, naj nam bodo ponovno zgled Slovenci, ki so doživeli preganjanje, zapustili vse svoje imetje, celo svojo domovino, prišli v našo deželo praznih rok in z vero v Boga ter lastno moč napravili čudeže!“

Ni potrebno poudarjati, da smo vsi odhajali zadovoljni. **č.e**

ODSEK ŽENA IN MATER

Na državni praznik, 1. maja, je v okviru odseka žena in mater govoril v Našem domu zdravnik dr. Miha Stariha. Govoril je o stresu in o njegovih posledicah. Zanimivemu podajanju in živahnemu razgovoru je prisostvovalo veliko žena in nekaj moških. Po razgovoru pa je bil redni občni zbor, ki ga je vodila dolgoletna predsednica ga. Marija Groznik. Kratko misel o poslanstvu žene in matere je povedal dušni pastir dr. Alojzij Starc. V novi odbor pa so bile izvoljene gospe: Anica Zakrajšek (predsednica), Lejka Kržišnik (podpredsednica), Nežka Kržišnik (tajnica), Pavla Tomažević (blagajničarka), Cilka Urbančič (socialna referentka), Mici Malavašič-Casullo (kulturalna referentka), Olga Radoš (gospodinjstvo). Novi odbor si bo prizadeval za čim večjo povezano žena in mater, oporo pomoči potrebnim, pomoč Našemu domu in vsestransko razgledanost članicam.

Vsem tem smo dolžne poklon me, ki smo preživele, in vse naslednje generacije, kajti kaj takega še ni doživela naša zgodovina v dolgih stoletjih obstoja s hudo preteklostjo. Te skromne vrstice naj bodo kot prva misel in uvod nove rubrike, v blag spomin našim trpinkam, katerim so pokala srca tiste groze polne dni!

Tiskovne referentka Zveze slovenskih mater in žena

Pesem neznane avtorice je nastala okoli leta 1950 in so jo prepevale kljub vsemu trpljenju zapornice. Droben odtенок za naš arhiv! V spomin in opomin!

PESEM ZAPORNIC IZ BRESTANICE

Dom je na gradu visokem. Namesto cvetja se žica blesti. Skoz rešetke pogled je grozoten. V divji bolesti Sava šumi.

Komur znano je naše življenje, ta občutil bo stro gorje. Ponosno hodimo skozi življenje. V okovih so naše roke.

Vsak večer solze prelivam. Bledi mesec oči mi zapre. Hladen vetrni mi pesem zaveje, poslednji up v bridkosti zamre.

MALI OGLASI

POČITNICE

Oddaj v najem v zimski sezoni kompletno stanovanje za 5 oseb v Villa Catedral. T. E. 0944-24978 (Bariloche).

ZABOZDRAVNIKI

Viktor Leber - sološna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sreda in petek od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. B - San Martín - T. E. 755-1353.

ARHITEKTI

Andrej Duh - načrti, gradnje in vodstvo del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. - P. Moreno 991, 5. nadstr. C. - 8400 Bariloche.

TURIZEM

Petovanja, skupinske ekscurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič - odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knaps - vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peta. Bs. As. - Tucumán 1455, 9. nadstr. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovačič. - T. E. 765-1682.

REDECORA - celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools - konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel, T. E. 664-4374.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester - Gana 119 - Capital - (1 kvadrat severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar - Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 2a8-4021.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave - privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov - Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel, T. E. 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernández - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in

MIRKO VASLE

Slovinci in šport

Začela se je spomladanska sezona velikih mednarodnih maratonov. Za Jugoslovane je bil v ospredju dunajski, saj je na njem branil lansko prvo mesto jugoslovanski najboljši tekač na tej progi Ptujčan Mirko Vindiš, sicer pa sta bila po zasedbi kvalitetnejša teka za svetavni pokal v Milanu in maraton v Rotterdamu. Na Dunaju je nastopilo več kot 4000 tekačev in tekačic. Zmagal je Tanzanijec Alfredo Shahang s časom 2:10'29"2, drugi je bil Avstrijec Hartmann. Mirko Vindiš je bil 6. s časom 2:17'31".

V Nepalju je slovenski alpinist Toma Česen v 2200 m visoki severni steni Kumbakarne (Jannu 7710 m) preplezal prvenstveno smer v alpskem stilu.

Nekateri tuji ocenjevalci celo sodijo, da je alpinist Tomo Česen „pred časom“ in da je njegov dosežek eden najpomembnejših vsaj v zadnjem stoletju.

Tone Škarja, najboljši slovenski poznavalec Himalaje in stvaritev v njej, ob tem pa še načelnik komisije za odprave v tuja gorstva, Planinske zveze Slovenije, človek torej, ki je v nenehnem stiku z odpravami, ki jih je več tudi uspešno že vodil, te dosežek Toma Česna jedrnato označil: „To je za mene doseg največji dosežek na Himalaji.“

Ljubljčan Raymond Debevec, 26-letni strelec ljubljanske Olimpije, je v Zagrebu dosegel svojo drugo zmago za svetovni pokal, prvič z malo kalibrsko puško. Prvo zmago je dosegel pred dvema letoma z zračno puško v Mehiki (tedaj z novim finalnim svetovnim rekordom).

ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN - Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritičju poslopja Sloje, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure. T. E. 658-6574 - 654-6438.

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

Debevec je premagal olimpijskega prvaka v Seulu, Gorana Maksimoviča.

Tretje letošnje tekmovanje za svetovno serijo v spustu na divjih vodah je bilo v sončnem vremenu in deroči a vendarle privlačni Soči nadvse uspešno za reprezentante. Andrej Jelenc je bil najhitrejši med kanuisti in je tako spet prevzel vodstvo v točkovanju za svetovno serijo. S tretjo zmago pa sta Srečo Masle in Andrej Grobiša že povsem blizu končnega uspeha v tem tekmovanju, ki so ga letos prvič pripravili. Uspeh slovenskih kanuistov pa je dopolnil s presenetljivim drugim mestom kajakaš, sicer specialist za slalom Jernej Abramič, ki je s tem dokazal, da bo treba z njim računati tudi v tej panogi.

Slovenska Pristava v Castelarju

v nedeljo, 2. julija, ob 17. uri

poetični prizor v slikah

„CICIBAN - OD JUTRA

DO VEČERA“

v izvedbi Prešernove šole

in v režiji Luka Debeveca.

Dekleta in fante Velikega Bs. Airea

V nedeljo 2. julija ob 9.30

v SLOVENSKI HIŠI

● mladinska sv. maša,

● nato pa predavanje dr. Marka

Kremžarja

„Kaj se dogaja v Argentini in

po svetu“.

K udeležbi lepo vabita zvezna od-

bora SDO in SFZ.

LETALSKE KARTE etc.

NAJNIZJE TARIFE!

OMENITE TA OGLAS!

TRAVEL AGENCY „RIENTE“

Sr. SALVADOR

A. P. Leg. 6632 Disp. D.G.S.T. 1555

Esmeralda 973 / I "B" - Capital

Tel. 313-9143

(9.30-12.30, 14-18.30)

NAROČNIKOM SVOBODNE SLOVENIJE

Hiperinflacija, kakršne že dokaj desetletij ni bilo videti in ki sedaj tare Argentino, tudi našemu listu ni prizanesla. Stroški tiskarne in pošte rastejo iz dneva v dan, inflacija dosega mesečno že okoli 100%.

Naš list zadnja dva meseca ni po- višal naročnine, sedaj pa je primoran, da jo dvigne za vse naročnike v Argentini. Ker je položaj že itak težak, smo zaenkrat poskusili z manjšo povišico, kot pa je bila inflacija. Tako bo od te številke dalje mesečna naročnina za Argentino 1.700 avstralov, za pošiljanje po pošti pa 2.000 avstralov. Prosimo vse naročnike, ki še nimajo poravnane naročnine, da to čimprej store, kajti ne vemo, koliko časa bomo vzdržali to ceno. Bodoča vlada napoveduje še hude mesece, preden se položaj ne uravnovesi.

Za naročnike v inozemstvu ostane naročnina ista.

Vse pa, ki to zmorejo, prosimo še za darove v sklad lista, ki nam pomagata redno izhajati.

Uprava Svobodne Slovenije

OBVESTILA

SOBOTA, 1. julija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Sestanek SLS ob 20. uri v Slovenskem domu v San Martinu.

NEDELJA, 2. julija:

V Slomškovem domu popoldne festival ping-ponga za vse.

Maša in sestanek SDO in SFZ ob 9.30 v Slovenski hiši. Predava dr. Marko Kremžar: Kaj se dogaja v Argentini in po svetu?

V večno domovino je odšel 21. junija naš ljubljeni mož, oče, brat in svak

Francé Ahčin
akad. kipar

Spremili smo ga na božje njivo v Pablo Podestá. Zahvaljujemo se dr. J. Rodetu za vso duhovno pomoč, dr. Starcu in J. Škerbcu za molitve ob krsti, arh. J. Vombergarju za poslovilne besede ob grobu, vsem, ki so ga prišli kropiti in ga spremili na zadnji poti, ter vsem, ki molijo zanj.

žena Milena roj. Jerebič z Vanetom in Lučko,
bratje in sestre
svak in svakinje
ter nečaki

El Palomar, Hurlingham, Domžale, Luzern, 22. junija 1989

Rektor DR. ALOJZIJ KRIZMAN

(2)

Sistem je treba spremeniti

TRIBUNA: Kje vidite možnosti za napredek slovenskega naroda kot celote?

Nujno je potrebna sprememba političnega sistema. Partija govori o sestopu z oblasti, vendar jaz osebno v to ne verjamem. Tega si sploh ne znam predstavljati, kajti v svetu ne poznam sistema, kjer določena politična stranka ne bi bila na oblasti. Avantgarda nam obljublja sestop z oblasti, vendar pa nikdar ne pove nič jasnega, kaj bo potem, ko bo sestopila. „Sestop partije z oblasti“ in „socializem po meri človeštva“ sta zgolj frazi, ki jih določen čas uporabljamo v sredstvih informiranja. To pa ne vodi nikamor naprej.

Mislím, da bi morali v tem trenutku dovoliti ustanovitev še ene politične stranke. Ne potrebujemo deset ali petnajst strank, toda ZK-ju bi morali postaviti nasproti politično konkurenco, tako da bi se počutila ogroženo. Če bo nasprotna stranka dokazala javnosti, da ZK dela slabo, potem je jasno, da ta na naslednjih svobodnih volitvah ne bo imela nobenih izgledov. Veliko govorimo o konkurenci na trgu, o konkurenci znanja in podobno, toda o konkurenci političnih idej ni slišati ničesar. To pa je popoln nesmisel. To pomeni, da družbi ne želimo razvoja...

TRIBUNA: Ali se da strpati v isti koš trzne zakonitosti in politični monopolizem?

Ne. Osebno sem močno razočaran nad sprejetimi ustavnimi amandmaji, ki to dopuščajo. Svobodni trg zahteva svobodnega človeka, kajti le svobodni človek je lahko ustvarjalen. Trg pa stimulira le ustvarjalne, delovne in sposobne. Za tržno gospodarstvo potrebujemo svobodnega človeka in svobodno družbo.

TRIBUNA: Ali ustavne spremembe prinašajo slovenskemu narodu tudi izgubo suverenosti?

Slovinci smo del svoje suverenosti z ustavnimi spremembami prav gotovo izgubili in naj me nihče ne prepričuje, da ni tako.

TRIBUNA: Ste lahko bolj konkretni? Kaj smo izgubili?

Gre za vprašanje, kdaj je zvezni zakon nad republiškim zakonom. Do sedaj so bili republiški zakoni tisti, ki so imeli vso prioriteto, sedaj pa v določenih primerih to postajajo zvezni. Gre tudi za nekatere sisteme gospodarske infrastrukture, ki bi naj bili od sedaj popolnoma centralistično vodeni. Mislím predvsem na železnice in pošte. Dvomím, da bodo ti sistemi na tak način funkcionirali. Prinašali bodo velike težave, izgube in nesoglasja. Suverenost izgubljamó tudi z enotnim davčnim sistemom, ter na področju sodstva. Vsaka republika je na ta način izgubila nekaj svoje suverenosti. Jasno je, da se Slovenija temu najbolj upira, kajti najbolj razvitemu centralizem pri-

naša le to, da mu bodo še več jemali.

TRIBUNA: Kaj nam prinaša nov način financiranja armade?

Financiranje armade je velik paradoks. Sedaj smo del financiranja iz obremenitve dohodka prenesli v prometni davek. Jasno pa je, da se tam, kjer je višji narodni dohodek, obrača tudi več denarja. Tako smo spet na istem. Slovinci bomo po državljanu dali več, toda po drugi poti. Zaradi tega bodo v tej državi večna nezaupanja, nesoglasja in nasprotovanja, ker čistih računov pri nas nikdar ne bo. Vsi pa vemo, da če želimo biti dobri prijatelji, moramo imeti najprej čiste račune. Do čistih računov bi prišli, če bi vsaka republika za armado in federacijo prispevala po številu prebivalcev. Bolj delovnemu, ustvarjalnejšemu in pridnejšemu nima nihče pravice več jemati. Tak način financiranja je edini način, da se pri nas kaj spremeni. Tako bi bili nekateri ostali narodi veliko bolj obremenjeni z dajatvami kot so danes in bi se tudi prej uprli velikim dajatvam, oziroma bolj potrudili za večjo učinkovitost svojega gospodarstva. Jemati več tistim, ki več ustvarijo in dajati tohu tistim, ki ustvarijo manj - to je ena čudna logika, ki je skregana z vsako zdravo pametjo. Vendar pa za oblast najlažja logika. Prepričan sem, da s sedanjim načinom financiranja ne bo prišlo do pozitivnih premikov v našem gospodarstvu.

TRIBUNA: Neracionalno je tudi financiranje družbenih dejavnosti?

Bolj neracionalno ne more biti. To vodi do tega, da o družbenih dejavnostih ne odločajo niti tisti, ki da-

jejo denar, niti zdravstvo, šolstvo ali kultura, temveč birokracija. Tej birokraciji pa dirigira politika. Na računih občinskih in republiških SIS-ov se nabirajo ogromne vsote denarja, ki se obračajo pod dirgentsko palico politike. Na obračanje tega denarja nimajo vpliva niti tisti, ki denar dajejo, niti tisti, ki ga prejemajo. Govoriti o izvajalcih na eni strani in porabnikih na drugi - to je ena huda potegavščina in velika farsa. SIS-om se je treba nenehno dokazovati in biti dober z njimi, da ti dajo denar. Treba se je klanjati birokratom, da dobiš tisto, kar ti je gospodarstvo že tako in tako namenilo. Na tak način je velik sloj ljudi dobil moč, kajti on razpolaga z denarjem in ta denar deli. To je zelo čudna igra, katere rezultat je, da politika upravlja in obrača denar, ki je namenjen za družbene dejavnosti.

TRIBUNA: Se pravi, da si politika na tak način polni žepo?

Da bi kaj izboljšali, bi morali skrajšati velik del birokracije. SIS-e bi morali ukiniti, namesto njih pa v okviru Izvršnega sveta postaviti komiteje ali ministrstva.

Preveč imamo ljudi, ki pametno razpravljajo o tem, kako naj se denar deli. Na vseh sejah, bodisi občinskih, republiških ali zveznih, razpravljajo le o tem, kako si bodo sredstva razdelili. Nikdar pa se ne sprašujejo, kako bomo denar sploh ustvarili in ali smo ga sploh sposobni ustvariti.

TRIBUNA: Kaj pa denar za nerazvite? Ali se vam obstoječi način financiranja zdi ustrezen?

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

REDACCION Y ADMINISTRACION:

RAMON L. FALCON 4158

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katiza Cukjati,

Gregor Batagelj

Correos Argentine Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nac. de la Propiedad
Intelectual No. 85.462

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989: Za Argentino A 1.700; pri pošiljanju po pošti A 2.000; Zdrž. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2;

v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Na Pristavi ob 17 „Ciciban od jutra do večera“.

SREDA, 5. julija:

Sestanek ZSMZ v Slovenski hiši ob 17. uri s predavanjem dr. Miha Stariha: „Ali je stres bolezen?“

SOBOTA, 8. julija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

(Konec)